

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ Ν.Ο.Π.Ε – ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών Δημοσίου Δικαίου

Μάθημα: Συνταγματικό Δίκαιο

ΚΑΖΛΑΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Θέμα εργασίας: ΤΟ ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΑΘΗΝΑ Μάιος 2004

Περιεχόμενα

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

III. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ – ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ – ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

IV. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ισχύον σήμερα στην Ισπανία Σύνταγμα ψηφίστηκε στις 31 Οκτωβρίου 1978 από το Κογκρέσο και τη Γερουσία και άρχισε να ισχύει στις 29 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, μετά την έγκριση του μέσω δημοψηφίσματος από την πλειοψηφία του Ισπανικού λαού. Μέχρι σήμερα μία μόνο διάταξη του Ισπανικού Συντάγματος έχει αναθεωρηθεί με σκοπό τη συμμόρφωση της χώρας στο Κοινοτικό Δίκαιο.

Η μορφή του Πολιτεύματος είναι η Κοινοβουλευτική Μοναρχία και αρχηγός του Κράτους σύμφωνα με το Σύνταγμα είναι ο Βασιλιάς.

Στην Ισπανία ομιλούνται τέσσερις διαφορετικές γλώσσες με επίσημη την Καστιγιάνικη γλώσσα, ενώ επίσημη θρησκεία δεν υπάρχει, καθώς το Σύνταγμα κατοχυρώνει τη θρησκευτική ελευθερία.

II. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η Ισπανία διαιρείται διοικητικά σε πενήντα επαρχίες, που μαζί με τους δήμους ασκούν την τοπική διοίκηση της χώρας, καθώς και δεκαεφτά Αυτόνομες Κοινότητες και δύο αυτόνομες πόλεις.

Τόσο οι δήμοι όσο και οι επαρχίες έχουν δική τους νομική προσωπικότητα και διοικούνται από τα δημοτικά και τα επαρχιακά συμβούλια αντίστοιχα. Τα δημοτικά συμβούλια συγκροτούνται από τους δημάρχους και τους συμβούλους, ενώ τα επαρχιακά από ήδη εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους.

Τις Αυτόνομες Κοινότητες απαρτίζουν όμορες επαρχίες που έχουν κοινά γλωσσικά, ιστορικά, πολιτιστικά και οικονομικά χαρακτηριστικά. Κάθε Αυτόνομη Κοινότητα έχει το δικό της καταστατικό που αποτελεί το βασικό θεσμικό της κανόνα και προσδιορίζει την ονομασία, τα όρια, καθώς και τις αρμοδιότητές της. Για όσα θέματα δεν ανήκουν σύμφωνα με το Σύνταγμα στην αποκλειστική αρμοδιότητα της κάθε Αυτόνομης Κοινότητας, τεκμήριο αρμοδιότητας έχει το κράτος. Τέλος, κάθε Αυτόνομη κοινότητα έχει ίδια κυβέρνηση που αποτελείται από τον Πρόεδρο και το Κυβερνών Συμβούλιο, δικό της νομοθετικό όργανο, που το αποτελεί η Νομοθετική

Συνέλευση και ένα Ανώτερο Δικαστήριο επικεφαλής της Δικαστικής οργάνωσης της κάθε Κοινότητας.

Παρόλο που η Ισπανία διακρίνεται για την ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωσή της, αποτελεί ενιαίο κράτος.

III. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ – ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ – ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

A. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τη νομοθετική εξουσία ασκούν τα Γενικά Κορτές, κατά το σύστημα των δύο Βουλών που κατοχυρώνει το Ισπανικό Σύνταγμα. Τα Γενικά Κορτές αποτελούνται από το Κογκρέσο των Βουλευτών, το οποίο συγκροτείται από 350 βουλευτές και τη Γερουσία που τη συγκροτούν 208 γερουσιαστές. Τα μέλη του Κογκρέσου δε μπορούν να έχουν ταυτόχρονα και την ιδιότητα του Γερουσιαστή και αντιστοίχως τα μέλη της Γερουσίας δε μπορούν να είναι συγχρόνως και βουλευτές του Κογκρέσου.

Η νομοθετική διαδικασία ολοκληρώνεται με την κύρωση, έκδοση και δημοσίευση των νόμων που ψηφίζουν τα Γενικά Κορτές από το Βασιλιά.

Εκτός από την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, τα Γενικά Κορτές έχουν και άλλες αρμοδιότητες σύμφωνα με το Σύνταγμα, όπως τον έλεγχο της δράσης της διοίκησης και την έγκριση του προϋπολογισμού, ενώ σημαντικός είναι και ο ρόλος τους στις διεθνείς σχέσεις της χώρας, δεδομένου ότι το Σύνταγμα ορίζει την έγκρισή τους ως προϋπόθεση για την ανάληψη υποχρεώσεων μέσω διεθνών συνθηκών και συμφωνιών σε πολλές περιπτώσεις.

Τέλος, στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας μπορεί να συμμετέχει και ο λαός, αφού το Σύνταγμα παρέχει τη δυνατότητα της λαϊκής προτοβουλίας και τη συμμετοχή του λαού στην αναθεωρητική διαδικασία μέσα από τη σιεξαγωγή δημοψηφίσματος

B. ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από την Κυβέρνηση και το Βασιλιά. Βέβαια, ο Βασιλιάς, όπως αντίστοιχα και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά το Ελληνικό Σύνταγμα, διαδραματίζει περισσότερο συμβολικό ρόλο, παρότι συμμετέχει στη

άσκηση και των τριών εξουσιών, αφού ασκεί μόνο τις εξουσίες που του απονέμουν ρητά το Σύνταγμα και οι νόμοι. Προϋπόθεση δε της ισχύος των πράξεών του αποτελεί η προσυπογραφή τους από τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης και τους αρμόδιους υπουργούς, οι οποίοι και μόνο ευθύνονται για τις πράξεις του Βασιλιά καθώς διαθέτει το ανεύθυνο των πράξεών του, ως αρχηγός του κράτους και ρυθμιστής του πολιτεύματος.

Η Κυβέρνηση αποτελείται από τον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους και τους Υπουργούς και έχει ως έργο τη χάραξη της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής της χώρας, ενώ παράλληλα κατευθύνει την πολιτική και στρατιωτική διοίκηση, καθώς και την άμυνα του κράτους.

Γ. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Το Ισπανικό Σύνταγμα κατοχυρώνει την αρχή της δικαιοδοτικής ενότητας και ορίζει πως η δικαιοσύνη πηγάζει από το λαό και απονέμεται στο όνομα του Βασιλιά από τους Jueces και Magistrados που υπάγονται στη Δικαστική εξουσία και οι οποίοι είναι ανεξάρτητοι, αμετάθετοι, υπεύθυνοι και υπόκεινται αποκλειστικά στην εξουσία του νόμου.

Πρωτοβάθμια δικαστήρια είναι τα πολιτικά, τα ποινικά, τα διοικητικά, τα κοινωνικοασφαλιστικά και το Εθνικό Δικαστήριο που εκδικάζει υποθέσεις εθνικού συμφέροντος. Σε δεύτερο βαθμό δικάζουν τα Εφετεία και τα Ανώτερα Δικαστήρια Δικαιοσύνης, ενώ οι αναιρέσεις εκδικάζονται από το αναιρετικό δικαστήριο στο οποίο ανήκει η αρμοδιότητα του ελέγχου της ορθής ερμηνείας των νόμων και της τήρησης των τύπων από τα κατώτερα δικαστήρια.

Επίσης, το Ισπανικό Σύνταγμα κατοχυρώνει το Συμβούλιο της Επικρατείας, όχι όμως ως δικαστήριο όπως στην Ελληνική έννομη τάξη αλλά ως το ανώτατο συμβουλευτικό όργανο της Κυβέρνησης.

Επιπλέον, το Ανώτατο Συμβούλιο της Δικαστικής Εξουσίας αποτελεί το όργανο που εξασφαλίζει την ανεξαρτησία των δικαστών και είναι αρμόδιο για τη διοίκηση της Δικαιοσύνης.

Τέλος, προβλέπεται από το Σύνταγμα το Συνταγματικό Δικαστήριο που έχει εξαιρετική και επικουρική δικαιοδοσία και στο οποίο υπάγεται η ερμηνεία του Συντάγματος και ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων. Οι αποφάσεις του από τη δημοσίευσή τους στην εφημερίδα της Κυβέρνησης αποτελούν δεδικασμένο και είναι αμετάκλητες και δεσμευτικές για όλα τα δικαστήρια.

IV. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ο θεσμός του Υπερασπιστή του Λαού κατοχυρώνεται στο Άρθρο 54 του Ισπανικού Συντάγματος και έχει ως αποστολή την υπεράσπιση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων από τις ενέργειες της Κυβέρνησης, της Διοίκησης και της διοίκησης των δικαστηρίων.

Εκλέγεται από τα Γενικά Κορτές για πέντε χρόνια και ενεργεί αυτόνομα χωρίς να υπόκειται στις οδηγίες καμιάς από τις εξουσίες, αλλά κάθε χρόνο υποχρεούται να αναφέρεται στα Γενικά Κορτές σχετικά με τα πορίσματα των ερευνών του.

Τέλος, όταν προβαίνει σε διαπίστωση παρανομίας προτείνει τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την άρση της χωρίς ωστόσο να μπορεί να ακυρώσει ούτε και να τροποποιήσει διοικητικές πράξεις.

V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Παρόλο που η Ισπανία σύμφωνα με το Σύνταγμά της αποτελεί ενιαίο και όχι ομοσπονδιακό κράτος, από το συνδυασμό πολλών από τις διατάξεις του Συντάγματος – κυρίως αυτών που αναφέρονται στις Αυτόνομες Κοινότητες – προκύπτει η έντονη ομοσπονδιακή της οργάνωση και ανακύπτει εύλογα το ερώτημα αν η Ισπανία αποτελεί και κατ'ουσίαν ενιαίο κράτος ή μόνο τυπικά.

VI. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Gonzalez G., Συστήματα οργάνωσης και Διοίκησης στις χώρες της Ε.Ε. και στην Κύπρο, Βουλγαρία, Ρουμανία και Ουγγαρία.

Rideau Joël, Droit institutionnel de l'union et des Communautés Européennes, 2nd edition, L.G.D.J.

Sheridan and Cameron, EC legal systems, an introductory guide, Butterworths 1992.